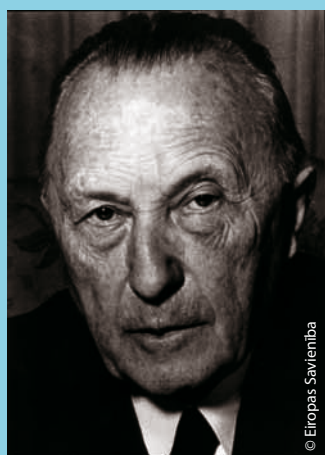

Konrāds Adenauers — pragmatisks demokrāts un nenogurdināms vienotības aizstāvis

Konrāds Adenauers 1876 – 1967

Pirmais Vācijas Federatīvās Republikas kanclers, kurš atradās pēc kara jaunizveidotās valsts vadībā no 1949. līdz 1963. gadam, izmainīja pēckara Vācijas un Eiropas vēsturi vairāk nekā jebkurš cits.

Līdzīgi daudziem savas paaudzes politiķiem K. Adenauers jau pēc Pirmā pasaules kara saprata, ka ilgstošu mieru var sasniegt tikai vienotā Eiropā. Viņa pieredze Trešā reiha laikā (nacisti viņu atstādināja no Ņelnes mēra amata) visnotaļ apstiprināja šo viedokli.

Sešos gadus no 1949. līdz 1955. gadam K. Adenauers īstenoja tālejošus ārpolitiskos mērķus, lai saistītu Vācijas nākotni ar rietumu aliansi: dalība Eiropas Padomē (1951. gadā), Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšana (1952. gadā) un Vācijas iestāšanās NATO (1955. gadā).

K. Adenauera ārpolitikas stūrakmens bija izlīgums ar Franciju. Kopā ar Francijas prezidentu Šarlu de Gollu tika panākts vēsturisks pavērsiens: 1963. gadā kādreizējās ienaidnieces Vācija un Francija parakstīja draudzības līgumu, kas kļuva par vienu no pagrieziena punktiem ceļā uz Eiropas integrāciju.

Vācijas politika

Konrāds Adenauers piedzima 1876. gada 5. janvārī katoļticīgajā Ņelnē. Viņa ģimene bija vienkāršas izcelsmes, bet ar augstu kārtības un disciplīnas izpratni, ko uzturēja viņa tēvs. 1904. gadā laulība ar ietekmīgas Ņelnes ģimenes atvasi ļāva viņam nonākt saskarsmē ar vietējiem politiķiem, kas savukārt iesaistīja arī viņu politikā. Izmantojot savu politiķa talantu, viņš sāka savu karjeru kā katoliskās partijas "Zentrum" biedrs un 1917. gadā kļuva par Ņelnes mēru. Šis amats paredzēja iesaistīšanos tādos lielos projektos kā pirmā Vācijas lielceļa izbūve starp Ņelni un Bonnu, un viņš ieguva mērķtiecīgas un izlēmīgas personības slavu. Izvairoties no ekstrēmām politiskajām pārliecībām, kuras piesaistīja tik daudzus no viņa paaudzes, K. Adenauers bija apņēmies iedvest savos līdzilvēkos uzcītību, kārtību, kristiešu morāli un vērtības.

20. gadsimta divdesmito gadu nogalē nacistu partija uzsāka nomelnošanas kampaņu pret K. Adenaueru. Viņš tika apsūdzēts par pretvāciskiem uzskatiem, sabiedriskās naudas izšķērdēšanu un par simpātijām pret cionistu kustību. Kad nacisti bija pārņēmuši varu, K. Adenauers 1933. gadā atteicās izrotāt pilsētu ar kāškrustiņiem par godu Hitlera vizītei, tāpēc viņš tika atbrīvots no amata, un viņa bankas konti tika iesaldēti. Viņš bija palicis bez darba, bez mājām un bez ienākumiem, atkarīgs no savu draugu un baznīcas labvēlības. Lai arī kara laikā viņš nepiesaistīja lielu uzmanību, viņu tomēr vairākas reizes arestēja. Pēc neveiksmīgā atentāta pret Hitleru 1944. gadā K. Adenauers tika ieslodzīts bēdīgi slavenajā Ņelnes Brauveileras gestapo cietumā.

Pēc kara amerikāņi K. Adenaueru atjaunoja Ķelnes mēra amatā, bet neilgi pēc tam briti viņu atcēla, kad Ķelne nonāca britu okupācijas zonā. Tas deva K. Adenaueram laiku veltīt sevi Kristīgo demokrātu savienības (CDU) izveidei, kurā viņš cerēja vienā partijā apvienot luterticīgos un katoļticīgos vāciešus. 1949. gadā viņš kļuva par pirmo Vācijas Federatīvās Republikas (Rietumvācijas) kancleru. Sākumā daudzi domāja, ka K. Adenauers būs kanclera amatā tikai uz īsu laiku, jo viņš tad bija jau 73 gadus vecs. Tomēr viss izvērtās citādi — K. Adenauers (ar iesauku “Der Alte” jeb “Vecais”) saglabāja šo posteni nākamos 14 gadus, tādējādi kļūstot ne tikai par jaunāko Ķelnes mēru, bet arī par vecāko Vācijas kancleru tās vēsturē. Viņa vadībā Rietumvācija kļuva par stabilu demokrātisku valsti un panāca noturīgu izlīgumu ar tās kaimiņvalstīm. Viņš spēja atgūt daļēju neatkarību Rietumvācijai, integrējot valsti topošajā Eiroatlantiskajā kopienā (NATO un Eiropas Ekonomiskās sadarbības organizācijā).

K. Adenauers sarokojas ar Š. de Gollu 1961. gadā.

Ieguldījums Eiropas integrācijā

Otrā pasaules kara laikā gūtā pieredze padarīja Adenaueru par politisko reālistu. Viņa uzskatus par Vācijas lomu Eiropā spēcīgi ietekmēja abi pasaules kari un gadsimtu ilgais naidīgums starp Vāciju un Franciju. Tādēļ viņš pievērsa uzmanību paneiropiskas sadarbības sekmēšanai.

K. Adenauers ievērojami atbalstīja Eiropas Ogļu un tērauda kopienu, ko izveidoja ar Šūmana deklarāciju 1950. gada 9. maijā, un arī vēlāko līgumu par Eiropas Ekonomikas kopienu 1957. gada martā.

K. Adenauera uzskati par Eiropu bija balstīti uz domu, ka Eiropas vienotība ir būtiska, lai nostiprinātu ilgstošu mieru un stabilitāti. Šī iemesla dēļ viņš nenogurstoši strādāja, lai panāktu Vācijas izlīgumu ar bijušajiem ienaidniekiem, jo īpaši Franciju. Vēlāk 1963. gadā šo izlīgumu apstiprināja Elizejas līgums, kas zināms arī kā draudzības līgums. Ar to Vācija un Francija izveidoja drošu pamatu attiecībām, kas izbeidza gadsimtiem ilgu sāncensību starp tām.

Pateicoties savam politiķa talantam, apņēmībai, pragmatismam un skaidrajam redzējumam par Vācijas lomu vienotā Eiropā, K. Adenauers panāca brīvas un demokrātiskas sabiedrības veidošanos Vācijā, kas tāda ir saglabājusies līdz pat šai dienai. Mūsdienās to uzskata par pašsaprotamu faktu, turklāt šis princips ir dziļi iesakņojies modernajā Vācijas sabiedrībā.

Konrāds Adenauers ir viena no ievērojamākajām personībām Eiropas vēsturē. Eiropas vienotība viņam saistījās ne tikai ar mieru, bet arī ar pēcnacisma Vācijas iesaistīšanu starptautiskajā dzīvē. Šodien zināmā Eiropa nebūtu iespējama bez tās pārlicības, kuru viņš iedvesa arī citās Eiropas valstīs ar savas sistemātiskās ārpolitikas palīdzību. K. Adenauera sasniegumus vēl joprojām atzīst viņa tautieši Vācijā, 2003. gadā aptaujā atzīstot viņu par “visu laiku ievērojamāko vācieti”.